

Notat ifm. høring om Prop. 104 L (2016-2017) Lov om opphavsrett til åndsverk mv.

Norsk Skuespillerforbund har pr. i dag rundt 1.400 medlemmer. Herav er 160 fast ansatt på de største institusjonsteatrene. Resten av våre medlemmer er midlertidig ansatte og i noen tilfeller oppdragstakere. Det gjør at langt de fleste av våre medlemmer utgjør en særdeles fleksibel arbeidskraft for teatrene, produsentene av film og tv samt NRK. Men det betyr også at stort sett alle våre medlemmer er i en situasjon hvor de hele tiden skal sikre seg til livets opphold gjennom nye oppdrag, altså en usikker økonomisk situasjon som naturligvis påvirker våre medlemmers styrke i forhandlingene.

Vi er naturligvis glade for at intensjonen med forslaget i vid utstrekning er å styrke posisjonen til skapende og utøvende kunstnere. Det gjør forslaget også på visse punkter. Men overordnet sett må vi dessverre samtidig konstatere at forslaget ikke oppstiller noe reelt vern for rettighetshaver, og på visse punkter faktisk forringer vår, og medlemmenes, allerede svake forhandlingsposisjon.

- Innførselen av ny § 71
- Retten til rimelig vederlag (§ 69)

Innførselen av ny § 71

Norsk Skuespillerforbund støtter ikke innførselen av bestemmelsen.

I bransjen forsøker produsenter, kringkastere, strømme-plattformer og distributører i større og større grad å få minimert de ansattes opphavsrettigheter og betaling for videreutnyttelse. En lovbestemmelse om rettighetsovergang vil etter Norsk Skuespillerforbund sin oppfattelse svekke vår, og dermed rettighetshavers forhandlingsposisjon, enda mer når det gjelder slike spørsmål. En svekkelse av rettighetshavers forhandlingsposisjon var også utvalgets konklusjon i NOU 1985:6, da man avviste innførselen av slik lovbestemmelse.

Retten til rimelig vederlag (§ 69)

Det vi opplever som problemet i dag er ikke uklarhet om hva som er overdratt og hva som ikke er overdratt. Det som er dagens reelle interesse motsetning angår spørsmålet om hvor rettigheter skal klareres og om kunstneren har rett til rimelig betaling for den utnyttelse og distribusjon som faktisk skjer.

Norsk Skuespillerforbund støtter innførselen av den foreslåtte bestemmelsen, men mener at bestemmelsens virkeområde er for snevert.

Den reelle verdien av norsk innholdsproduksjon genereres på kringkaster- og distributør leddet samt på de digitale strømme-tjenestene. Disse partene har i høringssvaret anført at hensynet til deres "investering" rettfærdiggjør at de skal ha *alle* rettigheter overdratt uten særskilt betaling. Uten innsikt i økonomien som genereres er det vanskelig å uttale seg om slike investeringer har positiv avkastning, men det må det legges til grunn de har.

Samtidig blir betalingen for slik rettighetsutnyttelse mindre og mindre. Rettighetshaver eller produsent er ikke en del av denne inntektsstrømmen, og har ingen innsikt i størrelsen av inntektsstrømmen.

Vi mener det er i tråd med forutsetningene i åndsverksloven at vi kan dele opp de rettigheter som må klareres i forbindelse med utnyttelse av de verk vi er med på å skape – og at vi har (avtale)frihet til å overdra den til de relevante, dvs. de som foretar den opphavsrettlige relevante handling.

Det er urimelig at vi skal be om betaling fra produsenten for en utnyttelse de ikke selv foretar og ikke deler inntektene av. Det betyr at de vil være nødt til å legge inn denne kostnaden i budsjettene sine, og dermed øke sitt finansieringsbehov.

Langt de fleste norske dramaproduksjoner, tv-serier og spillefilm, produseres med betydelig offentlig støtte via for eksempel Norsk Filminstitutt o.a. Hvis vi kompenseres av vår arbeidsgiver over budsjettene, går norsk offentlig støtte altså til å støtte en kommersiell forretningsmodell hos kringkaster og distributør.

Derfor mener vi ikke det er riktig at slike rettigheter skal overdras til vår medkontrahent. Det vet alle i bransjen, ettersom dette er en kamp som har pågått de siste 10 årene. Likevel opplever våre medlemmer i dag et stadig større og større press for å overdra flere og flere av slike rettigheter uten noen kompensasjon eller rimelig betaling. "Hvis du vil ha jobben og lønnen, må rettighetene følge med på kjøpet - og hvis dette er i strid med de avtaler du eller ditt forbund har med andre, må du bryte de avtaler", er trusselen. Dette er ikke avtalefrihet.

Det bransjen i virkeligheten har bruk for er altså en ufravikelig regel om rett til rimelig vederlag fra alle de, inkl. de nye digitale tjenester, som gjør audiovisuelle produksjoner tilgjengelig, slik vi også foreslo ved siste revisjon i 2014. Dette bør skje etter tyske modellen og for øvrig i overensstemmelse med prinsippene bak artikkel 5 i utleie og utlånsdirektivet. Vi mener at dette ufravikelige krav om vederlag kan forvaltes kollektiv, slik at eksisterende tvistløsningsorganer, som Kabeltvistnemnda eller Vederlagsnemnda, kan behandle evt. uenigheter om vederlagets størrelse.

Det er ikke bare det offentlige som bør bidra til kunstnernes inntjeningsgrunnlag, uavhengighet og verdighet, men også de private aktører må bidra – ikke seigpine norsk kulturlivs grunnstoff, de skapende og utøvende kunstnere.

Med vennlig hilsen,

Knut Alfsen
Styreleder, Norsk Skuespillerforbund

Anders Bredmose
Generalsekretær, Norsk Skuespillerforbund

